

CULTUURCENTRA

SPREIDING, ONTMOETING, AANVULLEND AANBOD

Cultuur- en gemeenschapscentra worden vaak over het hoofd gezien wanneer het gaat over audiovisuele vertoning in Vlaanderen. Toch hebben ze een rol te spelen. Vanuit hun opdracht binnen het Decreet Lokaal Cultuurbeleid zorgen ze mee voor geografische spreiding van een cultureel aanbod, cultuurparticipatie via een diverse en laagdrempelige werking, gemeenschapsvorming en de sociale reflex van cultuur. Dit via een grote aandacht voor ontmoeting en een grote beschikbaarheid van hun infrastructuur voor verenigingen en individuele gebruikers. Film past perfect in dat plaatje.

In het beleidsdenken over audiovisuele vertoning nemen cultuurcentra een steeds prominentere rol in: ze zijn talrijk en ze vertonen regelmatig culturele films. Vanuit de profitsector komen dan weer kritische geluiden: kan het dat een cultuurcentrum welkijks arthouse op het programma zet als de naburige bioscoop dat ook doet? Doen zij dan niet hetzelfde, de ene mét en de andere zonder subsidies? In wat volgt, gaan we dieper in op deze vragen.

Voor dit onderzoek heeft BAM zich beperkt tot de erkende Vlaamse cultuurcentra. Sommige gemeenschapscentra vertonen ook film¹, en naast deze betoelagde spelers bestaan een hele reeks ontmoetingscentra, bibliotheken en andere plaatselijke actoren² die af en toe *screenings* (of *beamings*) organiseren. Over filmvertoning in cultuurcentra was tot voor kort niet veel informatie beschikbaar. Voor deze veldanalyse spraken we met vier filmprogrammatoren binnen cultuurcentra, putten we uit onderzoek van Mien Van Bylen en Yannick Schandené³ en lieten we desktoponderzoek uitvoeren⁴. We hielden ook een aantal rondetafelgesprekken met cultuurcentra. Daarnaast werd in interviews met kleine onafhankelijke bioscopen gesproken over hun – soms moeilijke – verhouding met naburige centra. Deze tekst is een weerspiegeling van deze gesprekken en van beschikbare onderzoeksrapporten, niet van een systematische sectorbrede bevraging. We hopen dat ze een agenda kan zijn voor verder debat en dat het sommige vragen die circuleren expliciet weet te maken.

OPDRACHT CULTUURCENTRA

Een cultuurcentrum heeft als doel de lokale of regionale bevolking te laten kennismaken met cultuur: podiumkunsten, dans, muziek, film en meer. Het onderscheidt zich van een gemeenschapscentrum omwille van een ruimere actieradius: een eigen cultuuraanbod, gericht op de bevolking van een bepaalde regio. Zowel cultuur- als gemeenschapscentra schrijven zich in in een integraal lokaal cultuurbeleid, waarin naast de centra nog twee andere actoren centraal staan: de bibliotheek en de cultuurbeleidscoördinator.

Cultuurcentra zijn in essentie gemeentelijke voorzieningen. Infrastructuur, onderhoud en een flink deel van de werkingsbudgetten worden door de gemeente gedragen. De centra worden ingedeeld en betoelaagd door de Vlaamse overheid naargelang de graad van stedelijkheid waarbinnen ze werken: er zijn grootstedelijke centra, 22 in Antwerpen, 1 in Gent (Circa⁵) en 22 in Brussel, en daarnaast A-, B- en C-centra. Afhankelijk van de categorie voorziet de Vlaamse overheid een forfaitair bijkomend bedrag voor loonkosten van het stafpersoneel. De gemeente dient minimum het vijfvoud van deze subsidiëring van de Vlaamse overheid te besteden aan de werking en vult vaak het bedrag voor het stafpersoneel nog aan. Bijkomende subsidies vanuit de Vlaamse overheid voor cultuurcentra zijn mogelijk voor activiteiten die kaderen in specifieke beleidsprioriteiten. Gemeenschapscentra worden volledig ondersteund door hun gemeente.

De A-centra worden het sterkst betoelaagd. Ze hebben dan ook de ruimste opdracht en daardoor een vrij volledig kunst- en cultuuraanbod, inclusief film. Aan A-centra worden ook de hoogste infrastructurele eisen gesteld: alle A-centra die film vertonen beschikken over een 35mm-projector.

Cultuurcentra hanteren een open blik: als in steden reeds een arthousewerking aanwezig is, zullen ze daar in hun aanbod rekening mee houden en een andere – of geen – filmprogrammering verzorgen. Met arthousewerking bedoelen we in deze context vertoners die zich specialiseren in arthouse en culturele audiovisuele content. Profitcinema's die wekelijks arthousevertoningen organiseren, horen hier niet bij. Op de spanningen die dit creëert, komen we hieronder terug.

FILM IN HET CULTUURCENTRUM

Het Decreet Lokaal Cultuurbeleid expliciteert niet met welke kunsttakken de cultuurcentra moeten werken. Volgens cijfers uit 2006⁶ maken 'film, audiovisuele kunsten en media' iets minder dan twintig procent uit van het totaal aan eigen activiteiten van Vlaamse cultuurcentra. De hoofdbrok van die activiteiten zijn podiumkunsten. De eigen activiteiten vertegenwoordigen zelf slechts een kwart van alles wat er in de centra zoal plaatsvindt: ze hebben dan ook een belangrijke receptieve functie. In het geheel van de activiteiten van cultuurcentra is filmvertoning dus relatief bijkomstig.

De cultuurcentra zijn typische tweede circuit-vertoners. Als kleine films in profitbioscopen na een of enkele weken verdwijnen wegens tegenvallende cijfers, vinden ze soms wel nog een significant publiek in cultuurcentra die een eenmalige voorstelling organiseren en promoten, vaak tot een aantal weken of maanden na de oorspronke-

lijke release. Afhankelijk van hun statuut en lokale context vertonen de centra wekelijks, maandelijks of slechts heel sporadisch film, kortfilm, documentaire, animatie of andere vormen van beeldkunst⁷. Ze doen dit op 35mm (A- en vele B-centra), dvd (vooral C-centra) of BluRay. Sommige centra trachten zich te differentiëren door bijvoorbeeld extra op bijvoorbeeld Franse of Italiaanse film in te zetten. Ook experimenteel audiovisueel werk wordt gebracht, zij het veel minder. Dit gebeurt in de context van tentoonstellingen, festivals, thematische lijnen of zelfs binnen de podiumprogrammering⁸.

Cultuurcentra kiezen zowel voor een uitgebalanceerd cultureel aanbod waarvoor ze publiek zoeken als voor films waarmee ze makkelijk publiek over de vloer kunnen krijgen. Dit doen ze aanvullend op de markt en aangepast aan de lokale context. Hun eigen, niet-receptieve filmprogrammering kan als overwegend klassieke arthouse worden omschreven, met speciale aandacht voor Vlaamse producties. Soms organiseren centra bewust heel laagdrempelige voorstellingen, bijvoorbeeld in het kader van een specifieke doelgroepenwerking, al dan niet in samenwerking met externe verenigingen: "Wij werken in een gemeente met relatief veel laaggeschoolden; gevoelige films slaan meer aan dan arthouse. We houden wel rekening met commerciële spelers in de buurt."

Sommigen pleiten ervoor om cultuurcentra die intensiever met film bezig zijn te organiseren in een *second-runcircuit* dat films langer en met een andere vertoningsfrequentie op het programma zou houden. Het gaat hierbij vooral om films die snel uit het reguliere vertonerscircuit verdwijnen, met nadruk op Vlaamse producties. Cultuurcentra doen dat reeds voor een stuk, maar het idee is om die opdracht explicieter op te nemen, er intensiever en korter op de bal rond te werken en steeds met grote aandacht voor omkadering. Die idee van verregaande spreiding van culturele film leeft al sinds het ontstaan van de filmclubs. Dat waren initiatieven van film liefhebbers die het plaatselijke publiek via wekelijkse en maandelijks vertoningen warm wilden maken voor de culturele meerwaarden van film en audiovisuele creatie. Voor het video- en dvd-tijdperk was film veel minder beschikbaar buiten de bioscoop. Oorspronkelijk programmeerden filmclubs bijvoorbeeld veel klassiekers, films die mensen anders niet te zien kregen maar nu vaak al gezien hebben of via andere kanalen vinden. Het louter beschikbaar maken van dergelijke films als doel op zich is dus wat op de achtergrond geraakt. Dat geldt niet voor de wens om culturele film meer algemeen onder de aandacht te brengen van een publiek, er ontmoetingen rond te creëren en er een vaste afspraak van te maken. De idee van een wekelijkse of maandelijks cinefiele vertoning is springlevend, zowel bij cultuurcentra als bij bioscopen.

Cultuurcentra vervullen ook een belangrijke kunsteducatieve rol. Ze organiseren veel onderwijsvoorstellingen, vaak in samenwerking met Lessen in het donker en/of Jekino. Ook andere educatieve inspanningen, zoals workshops, gebeuren al dan niet in samenwerking met Jekino of Kidscam.

KANSEN EN UITDAGINGEN

Cultuurcentra werken vaak samen met verenigingen en bibliotheken, maar volgens een studie van de UA⁹ zijn nog niet alle mogelijkheden tot samenwerking uitgespit. Verschillende audiovisuele spelers hebben verschillende vormen van expertise en het feit dat cultuurcentra zelden kortfilm, experimentele genres of documentaire brengen, ligt er wellicht ook aan dat zij minder inhoudelijke kennis over deze genres in huis hebben¹⁰. Gespecialiseerde festivals en culturele vertoners hebben die veel meer, terwijl cultuurcentra en bibliotheken dan weer laagdrempelig werken en vaak over een sterker uitgebouwde publiekswerking beschikken. Zeker in het licht van de steeds meer audiovisueel gerichte maatschappij liggen hier nog belangrijke kansen voor samenwerking voor het grijpen: thematische projecten, gezamenlijke promotie van een genre of regisseur of van een selectie binnen het dvd-aanbod in de bib enz.

Het hoeft daarbij niet enkel over samenwerking tussen gesubsidieerde spelers te gaan: partnerships met profitcinema's werden hoger reeds vermeld. Toch leven cultuurcentra en kleine en onafhankelijke profitbioscopen soms op gespannen voet. Sommige bioscopen die wekelijks een kleinere film programmeren beschouwen het filmprogramma van cultuurcentra als broodroof: gesubsidieerde filmprogrammering aan lagere ticketprijzen die cinema's een deel van hun publiek ontnemt, temeer omdat weekavonden het bij hen steeds slechter doen. Een andere frustratie is dat scholen voor onderwijsvoorstellingen vaak de voorkeur geven aan cultuurcentra boven cinema's. Problematischer wordt het wanneer een cultuurcentrum op woensdagnamiddag, op zondag, in vakantieperiodes, met Sinterklaas of rond Kerstmis publiekstrekkers voor kinderen vertonen die cruciaal zijn voor de inkomsten van een bioscoop. Voor sommige exploitanten is dit een brug te ver. Dergelijke vertoningen maken meestal geen deel uit van de eigen werking van centra maar worden door externe verenigingen ingevuld. Kunnen die verenigingen voor hun *screenings* doorverwezen worden naar de bioscoop, en wat is daarvoor nodig? En is de bioscoop dan bereid hen niet-commerciële condities te geven, met andere woorden de faciliterende functie van het cultuurcentrum over te nemen voor die specifieke gevallen?

Vaak programmeren cultuurcentra in grote zalen die ingericht zijn voor podiumkunsten en dus niet specifiek gebouwd of uitgerust zijn voor filmvertoning. De zalen zijn er voor polyvalent gebruik: het scherm is geen vast cinemascherm, beenruimte en hellingsgraad zijn toegespitst op podiumkunsten, beeld en geluid zijn niet dezelfde als in bioscopen, ... Kortom, het zijn geen cinemazalen. Dat geldt ook voor de grote zalen van Flagey, BOZAR en voor kunstencentra. Het publiek blijft er echter niet door weg. Meer nog, onderzoek wijst uit dat het algemene publiek (niet specifiek voor film) de infrastructuur als gezellig ervaart¹¹.

De cultuurcentra die wij spraken, hebben het over een groot en trouw filmpubliek dat lang op voorhand intekent op een aanbod dat doorgaans ook een aantal maanden op voorhand vastligt. Mensen appreciëren dat iemand zich concentreert op het samenstellen van een gevarieerde en uitgekende selectie, zodat ze die keuze zelf niet meer moeten maken. De vaste, wekelijkse of maandelijks afspraak biedt ook structuur in het grote vrijetijdsaanbod van vandaag, zo klinkt het. Verder merken de centra dat

Ook al werken cultuurcentra dus in een tweede circuit en aanvullend, toch blijven spanningen bestaan op plekken waar bioscopen en cultuurcentra in elkaars nabijheid opereren. We formuleren enkele overwegingen die moeten worden meegenomen in gesprekken die verder enkel casus per casus en stad per stad of gemeente per gemeente kunnen worden gevoerd.

De eerste overweging betreft de aanvullende werking van cultuurcentra: als een profitbioscoop publiek zoekt voor zijn wekelijkse 'kleinere film', dan is het in eerste instantie problematisch als daar op dezelfde avond of daags erna een gelijkaardig aanbod in een naburig cultuurcentrum tegenover staat. Niet alle films werken echter even goed in elk centrum. Logischer lijkt het dan om in partnership te werken. Het cultuurcentrum verzorgt bijvoorbeeld filmkeuze, promotie en inhoudelijke omkadering, de bioscoop stelt zijn – kleinere, meer aangepaste – zaal ter beschikking. Belangrijke voorwaarde is dat beide spelers oor hebben naar elkaars belangen en besognes en dat ze tot een werkbaar compromis kunnen komen dat voor het publiek het beste van beide 'werelden' combineert.

Jammer genoeg lukt dat niet altijd: men struikelt over financiële afspraken (de prijs die men voor een kaartje kan vragen, het huurtarief voor de zaal, de tijd die vertoners een nieuw project gunnen om een publiek op te bouwen, ...) of over sfeer, ontvangst en kader, zaken waarvan het belang te vaak wordt onderschat. In zulke gevallen geven cultuurcentra er vaker wel dan niet de voorkeur aan hun eigen filmaanbod aan te houden. Men voelt immers dat men iets biedt wat het publiek in de bioscoop niet vindt en men wordt daar schijnbaar in bevestigd doordat publiekscijfers stabiel blijven en omdat bijvoorbeeld ook scholen naar het centrum blijven komen. Omgekeerd gebeurt het dat cultuurcentra hun filmpubliek niet wensen te delen met de bioscoop in de buurt. Wanneer een bioscoop en een naburig cultuurcentrum zowel een vergelijkbare filmprogrammering als eenzelfde sfeer en omkadering bieden, dan kunnen vragen worden gesteld bij het aanvullende karakter van de filmwerking van het centrum. Maar dat die sfeer en omkadering van belang zijn, blijkt steeds duidelijker.

Men moet die oneerlijke concurrentie ook durven nuanceren. Als een bioscoop een film op het programma plaatst waar hij na een week verdwijnt wegens tegenvallende publiekscijfers, dan maakt het deel uit van de maatschappelijke opdracht van een cultuurcentrum om hem opnieuw op te pikken opdat meer mensen hem kunnen zien. Exploitanten geven het in gesprekken soms zelf aan: "die film had tegenvallende cijfers en we moesten hem er voortijdig uithalen. Dat is echt jammer, hij heeft geen kans gekregen."

Cultuurcentra zijn *second-run*spelers maar sommige centra die door externen worden geprogrammeerd krijgen hun films reeds enkele weken na de bioscooprelease. Voor exploitanten is het belangrijk dat die windows¹² worden gerespecteerd¹³. Hoe rekbaar die zijn, is ook een plaatselijke aangelegenheid: waar ligt de dichtstbijzijnde bioscoop en welk soort aanbod verzorgt die? Met andere woorden, werkt het cultuurcentrum in die context marktaanvullend of niet? En wat heet 'in de buurt'? Het publiek voor podiumkunsten reist maximaal dertig kilometer om een voorstelling mee te maken¹⁴. Wellicht is dat, gezien de snellere dvd-releases, de downloadmogelijkheden en het algemeen sterk uitgebreide ontspanningsaanbod, voor film nog een stuk beperkter.

Als een cultuurcentrum in de Brusselse rand dus een arthouseprent op het programma plaatst, lokt het dan mensen die anders naar een bioscoop in het centrum waren gegaan voor een gelijkaardige film, of werkt dat anders? Wellicht bestaan wat dat betreft verschillen tussen een grootstad en een provinciestad of dorp.

In de discussie over oneerlijke concurrentie zullen we de voorkeuren van de consument moeten meenemen. Als cultuurcentra op weekavonden gelijkaardige films programmeren als bioscopen, in zalen die eigenlijk geen filmzalen zijn, en op pellicule terwijl de meeste profitbioscopen intussen digitaal zijn of plannen hebben in die richting, én als er verder geen verschil is – behalve een gering prijsverschil – hoe komt het dan dat mensen voor het cultuurcentrum blijven kiezen? Cultureel snobisme, zoals we in één interview optekenden? Of zijn er andere oorzaken?

Als iedereen bevestigt dat louter filmvertoning niet langer volstaat om publiek te werven en dat eigen profilering steeds meer aan belang toeneemt dan moet de verklaring daar worden gezocht. Zal een vertoner zich positioneren als kleinschalig en inzetten op persoonlijk contact en gezelligheid? Een uitgebreid horeca-aanbod met drank en versnaperingen van hoge kwaliteit? Grote, luxueuze zalen en optimale projectieapparatuur? B2B-voorzieningen, gaming, alternatieve content, entertainment? Welk soort ervaring wenst men aan te bieden? Naast een bepaalde film geven mensen de voorkeur aan een specifiek kader waarin ze zich goed voelen en bij uitbreiding dus de vertoner die hen dat biedt – onafhankelijk van de kwaliteit van stoelen en projectie. We willen niet suggereren dat een filmpubliek die betere stoelen, schermen, projectie, beeld, klank, ... niet verdient, wel dat vertoners erbij gebaat zijn na te denken over het waarom van de keuzes van het publiek, om daarna uit te maken of ze hun aanbod – hun totale aanbod – kunnen en willen aanpassen aan de wensen van die publieksgroep. De kans is reëel dat de investeringen voor zulke aanpassingen voor grotere profitcinema's te groot zijn in vergelijking met de relatieve extra return, hetzij financieel dan wel in termen van publieksverbreding. Variëren in inkleding en kader behoren tot de mogelijkheden maar hebben ook grenzen.

Waar mogelijk kan het dus interessant zijn om samenwerking te onderzoeken. Het filmpubliek verdient een optimale service, de juiste sfeer, de juiste omkadering en het juiste comfort aan een correcte ticketprijs. Sommige cultuurcentra en bioscopen slagen erin dat al dan niet gezamenlijk te bieden. Tussen andere blijft het water diep.

“Het moet klikken met de organisator: tarieven, onthaal, het hele verhaal, waarom je een film programmeert, wat mensen erbij verwachten, wat wij als cultuurcentrum belangrijk vinden, die ontmoeting enz. Zoniet is het moeilijker om publiek uit te wisselen. Zet diezelfde film daar (‘in die bioscoop’) maar zonder datzelfde onthaal, en je krijgt volgens mij op een jaar tijd andere mensen over de vloer; en de vaste bezoekers zullen wegblijven. Er hangt gewoon een andere sfeer.”

BESLUIT

Cultuurcentra, arthouse- en 'gewone' onafhankelijke profitbioscopen kunnen elkaar niet vervangen maar kunnen wel complementair werken. Over het naast elkaar bestaan van gesubsidieerde en profitstructuren zal altijd spanning bestaan, maar dat samenwerking – of op zijn minst een goede verstandhouding – mogelijk is, bewijzen de reeds bestaande vruchtbare samenwerkingsverbanden tussen cultuurcentra en bioscopen. Ook arthousecinema's en cultuurcentra vullen elkaar goed aan: samen dragen ze bij tot culturele diversiteit en een zo goed mogelijke verspreiding van culturele film.

Gezamenlijk kunnen deze drie groepen vertoners garant staan voor een rijk en divers filmlandschap. Cultuurcentra zijn echter niet geschikt om het gat te vullen dat het verder wegvallen van onze arthousevertoners zou achterlaten. Ze vertonen slechts sporadisch film, en de vertoningen per film zijn eenmalig. De meeste centra geven aan dat film niet zwaar doorweegt in hun totale programmering, ze vertonen films in *second run* (d.w.z. na de premièreronde), ze laten de programmering vaak door derden invullen en ze beschikken niet over cinemazalen maar over podiumzalen die ook voor filmvertoning worden gebruikt. Enkel al voor de aanwezigheid van arthousefilm in Vlaanderen zijn *first-run*vertoners nodig: als een filmverdelers een productie niet langer in een eerste circuit kan lanceren, is het nog maar de vraag of hij de film überhaupt nog uitbrengt in Vlaanderen.

De centra vervullen als tweede circuitvertoners een belangrijke spreidingsfunctie. Ze hebben ervaring met project- en scholenwerking en omkadering – een belangrijk en groeiende troef in de filmwereld. Arthousebioscopen en -festivals beschikken over meer inhoudelijke kennis: ze kunnen zich dan ook exclusief toespitsen op film en meer in de diepte werken. Ze hebben een goed inzicht in het landschap en beschikken over technische en inhoudelijke knowhow. Vele onafhankelijke profitbioscopen kunnen de beste infrastructuur en technologie inzetten, maar sommige bieden een sterk verschillende sfeer en omkadering. Samenwerking of een verstandhouding moet mogelijk zijn en zoniet moet men naar afbakening en duidelijke afspraken zoeken, in overleg met de bevoegde lokale overheid.

Spreiding van het aanbod: filmvertoning bij cultuurcentra

In 2010 gaf BAM opdracht aan Iwein Moons een onderzoek te voeren naar filmvertoning in cultuurcentra, iets waarover amper informatie bestond. Hij kwam tot de vaststelling dat 54 cultuur- en grootstedelijke centra tijdens het cultuurseizoen regelmatig – wekelijks of maandelijks – film vertonen: vijf A-huizen, zeventien B-huizen, twintig C-huizen, zeven grootstedelijke centra in Antwerpen, een in Gent en vier in Brussel. Daarnaast moet het filmcircuit van Zebracinema worden vermeld: in de provincie Limburg zijn weinig cinema's aanwezig. Zebracinema voorziet zeven vertoners van een arthousefilmprogrammering. Vier daarvan zijn cultuurcentra, maar er zitten ook drie andersoortige vertoners bij. Aangezien Zebracinema één circuit is vermelden we hieronder ook die andere vertoners. Tot slot zijn in Vlaanderen nog een twintigtal filmclubs actief. Omdat zij meestal film op 35mm vertonen, programmeren filmclubs vaak in het

plaatselijke cultuurcentrum. Voorbeelden zijn Filmmagie filmclub De Andere Film in CC De Spil (Roeselare), filmclub Willem Putman en JEFI (jeugd)filmclub in CC De Schakel (Waregem) en Filmhuis Mechelen in CC Mechelen. Andere filmclubs hebben de lokale bioscoop als partner. Zo programmeert Filmclub 62 bijvoorbeeld in Rialto Oostende, filmclub ElaN in Roxy Koersel en Filmmagie filmclub Hasselt in Kinopolis Hasselt.

Cat.	Plaats	Naam	Freq. vertoning	Projectie
A	Dilbeek	CC Westrand	wekelijks	beide
A	Grimbergen	CC Strombeek	wekelijks	beide
A	Mechelen	CC Mechelen	wekelijks	35mm
A	Roeselare	CC De Spil	wekelijks	beide
A	Sint-Niklaas	CC Sint-Niklaas	wekelijks	beide
B + Z **	Beringen	CC Beringen	wekelijks	beide
B	Bornem	CC Ter Dilft	wekelijks	35mm
B	Dendermonde	CC Belgica	wekelijks	35mm
B	Eeklo	CC De Herbakker	maandelijks	dvd
B	Genk	CC Genk	wekelijks	beide
B	Halle	CC 't Vondel	wekelijks	dvd
B	Herentals	CC 't Schaliken	maandelijks	dvd
B	Knokke-Heist	CC Knokke-Heist	wekelijks	35mm
B	Lokeren	CC Lokeren	wekelijks	35mm
B	Menen	CC De Steiger	tweewekelijks	beide
B	Mol	CC 't Getouw	wekelijks	35mm
B	Overijse	CC Den Blank	wekelijks	beide
B + Z **	Sint-Truiden	CC Den Bogaart	wekelijks	beide
B	Tielt	CC Gildhof	wekelijks	35mm
B + Z **	Tongeren	CC De Velinx	wekelijks	35mm
B	Vilvoorde	CC Het Bolwerk	wekelijks	35mm
B	Waregem	CC De Schakel	maandelijks	35mm
C	Beersel	CC De Meent	wekelijks	35mm
C	Beveren	CC Ter Vesten	maandelijks	dvd
C	Bilzen	CC De Kimpel	maandelijks	dvd
C	Boom	CC De Steiger	tweewekelijks	35mm
C	Brasschaat	CC Brasschaat	af en toe	dvd
C	Diksmuide	CC Kruispunt	maandelijks	35mm
C	Heist-op-den-Berg	CC Zwaneberg	wekelijks	35mm
C	Heusden-Zolder	CC Muze	wekelijks	35mm

Cat.	Plaats	Naam	Freq. vertoning	Projectie
C	Houthalen-Helchteren	CC Casino	af en toe	beide
C	Koksijde	CC Casino	wekelijks	35mm
C	Lommel	CC Adelberg	wekelijks	35mm
C + Z **	Maaseik	CC Achterolmen	maandelijks	35mm
C	Maasmechelen	CC Maasmechelen	wekelijks	dvd
C	Ninove	CC De Plomblom	af en toe	35mm
C	Overpelt	CC Palethe	af en toe	dvd
C	Schoten	CC Schoten	wekelijks	dvd
C	Temse	CC Temse	wekelijks	dvd
C	Tienen	CC De Kruisboog	maandelijks	dvd
C	Torhout	CC De Brouckere	maandelijks	35mm
C	Wetteren	CC Nova	maandelijks	dvd
GSC *	Borgerhout	Roma	wekelijks	dvd
GSC *	Deurne	CC Rix	wekelijks	beide
GSC *	Kiel	Nova	maandelijks	dvd
GSC *	Linkeroever	CC Link	tweewekelijks	beide
GSC *	Merksem	CC Merksem	tweewekelijks	dvd
GSC *	Wilrijk	CC De Kern	wekelijks	35mm
GSC *	Zandvliet	CC De Schelde	maandelijks	dvd
GSC *	Gent	Circa	***	***
GSC *	Evere	Everna	maandelijks	dvd
GSC *	Haren	De Linde	maandelijks	dvd
GSC *	Sint-Gillis	GC Pianofabriek	wekelijks	dvd
GSC *	Vorst	GC Ten Weyngaert	wekelijks	35mm
Z **	Hamont-Achel	Cinema Walburg	wekelijks	35mm
Z **	Hasselt	Z33	wekelijks	35mm
Z **	Neerpelt	Provinciaal domein Dommelhof	wekelijks	35mm

GSC * = Grootstedelijke centra Antwerpen en Brussel met regelmatige filmprogrammering

Z ** = Circuit Zebracinema. Z33 is een kunstencentrum, Dommelhof een provinciaal cultuurcentrum en Cinema Walburg een Gemeenschapscentrum.

*** Circa Gent heeft geen eigen infrastructuur en werkt doorgaans op locatie of bij gastvertoners. Projectieformaten en vertoningsfrequentie variëren dus.

- 1 Hebben filmvertoningen in cultuurcentra doorgaans een regelmatige frequentie, dan is dat minder het geval bij gemeenschapscentra. Deze laatste programmeren – al dan niet in samenwerking met derden en op enkele uitzonderingen na – slechts af en toe film.
- 2 We denken bijvoorbeeld aan Klappei in Antwerpen of het zaaltje van het MIAT in Gent.
- 3 VAN BYLEN, M. (2009). *Onderzoek naar het filmaanbod in de Vlaamse cultuurcentra. Casestudy cultuurcentrum 't Getouw*. Niet-gepubliceerde eindverhandeling. Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen. SCHANDENÉ, Y., *De plaats van de Vlaamse film in de gemeenschaps- en cultuurcentra, op zoek naar een degelijk vangnet*, VUB, Culturele agogiek (verwacht in 2011).
- 4 Dank aan Iwein Moons, Steven Vanackere en Maarten Alexander.
- 5 In tegenstelling tot andere grootstedelijke centra heeft Circa geen eigen infrastructuur en doet het geen structurele filmvertoning. Het organiseert filmreeksen: Ciné Privé is een reeks filmvoorstellingen bij mensen thuis en op locatie. Ciné Kadée, ook op locatie, is kwalitatieve film voor kinderen en scholieren.
- 6 Zie <http://www.sociaalcultureel.be/doc/Doc_LOKAAL/cc_cultuurcentraincijfers_2006.pdf>
- 7 De hoofdbrok van het filmaanbod is echter klassieke arthousefilm.
- 8 Documentair werk van het gezelschap Berlin sluit misschien nauwer aan bij de smaakvoorkeuren van een theaterpubliek, en een *Enjoy Poverty* van Renzo Martens of werk van bijvoorbeeld Johan Grimonprez zal men sneller bij het beeldend aanbod onderbrengen.
- 9 VAN BYLEN, M. (2009). *Onderzoek naar het filmaanbod in de Vlaamse cultuurcentra. Casestudy cultuurcentrum 't Getouw*. Niet-gepubliceerde eindverhandeling. Universiteit Antwerpen, Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen.
- 10 Uit het onderzoek van Yannick Schandené (*op.cit.*) blijkt dat de taak 'filmprogrammering' in cultuurcentra vaak bij een medewerker wordt gecombineerd met bijvoorbeeld jeugdprogrammering of theater. Verder werd duidelijk dat veel afhangt van de mate waarin de programmator in film geïnteresseerd is in vergelijking met de andere kunstendisciplines waarmee hij werkt. Nogal wat cultuurcentra worden door externen geprogrammeerd (Zebracinema, De Toverlantaarn, Studio Filmtheaters, ...). Andere courante partners zijn Jekino (regelt boekingen, rechten en transport van filmkopieën voor verschillende centra, maar ook voor bijvoorbeeld Zebracinema) en A7A/Group Video en Bevrijdingsfilms voor het regelen van rechten voor dvd-vertoningen.
- 11 GLORIEUX, I. & TIENHOVEN, VAN T. P., *Cultuurcentra op zoek naar een publiek. Een onderzoek naar de rol van cultuurcentra in het bereiken van hun publiek*, Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR, 2009.
- 12 Dit zijn de traditionele vaste periodes tussen de cinema-, dvd-, VoD, rental en televisierelease van films.
- 13 Ter nuancering: het debat over *first* en *second run* is minder belangrijk voor arthousefilm dan voor studiofilms. Door de *buzz* die rond studiocontent wordt gecreëerd, haalt dit soort films het gros van hun publiek tijdens de eerste vertoningsweken. Bij kleinere films is meer tijd nodig om het publiek ervoor te vinden en wegen die eerste weken minder zwaar door.
- 14 LAUWERYSEN, K. & COLPAERT, J., *Cultuurkijker. Atlas podiumkunsten Vlaanderen*, Antwerpen: Uitgeverij De Boeck, 96 pp., 2004.